

IJsvogelfonds: steun voor lokale innovatieve projecten

Toekenningen innovatieve projecten bekend

In oktober 2019 werd financiële steun uit het IJsvogelfonds aan de volgende innovatieve en inspirerende projecten toegekend:

Zwaluwwand Lytsewierrum

Fugelwacht De Fjouwer Doarpen heeft een zwaluwwand gebouwd bij de entree van het dorp Lytsewierrum. Zij denken hier een locatie gevonden te hebben waar veel wandelaars en fietsers van de luchtacrobatiek van de zwaluwen kunnen genieten. Het project is uitgevoerd door het plaatselijke loonbedrijf met behulp van de leden. Natuurlijk vraagt ook het onderhoud van de wand aandacht. Ze denken dit als vereniging samen en gedurende vele jaren te kunnen doen met assistentie van de kinderen van de basisschool. Tevens wil men laten zien dat met relatieve eenvoudige middelen de oeverzwaluw een nestplaats geboden kan worden in een omgeving waar deze nu nog niet broedt.

Financiële bijdrage: € 500

Red de Bruine kiekendief

Al jaren doet de Roofvogelwerkgroep Zeeland in deze provincie haar uiterste best om bruine kiekendieven die in een landbouwgewas zijn gaan broeden (kortweg genoemd 'graanbroeders'), te vinden. De methode is 'posten' op plaatsen waar daartoe aanleiding is. Geen sinecure, want als ze verstoord worden, gaan ze ergens anders zitten. Kortom men heeft het gevoel 'er achter aan te hollen'. Samen met de Vogelwerkgroep Walcheren gaat men nu nesten van de Bruine kiekendief volgen met een drone. Uit een experiment met een drone blijkt dat de vogels niet verstoord worden. Beschermen in overleg met de boer als ze in een landbouwgewas broeden is zeer goed mogelijk. De ervaring is dat boeren over het algemeen mee willen werken. Ook in de andere delen van Zeeland kunnen wil men uiteindelijk meer nesten monitoren door regelmatig een drone in te zetten.

Financiële bijdrage: € 1.950,00

Zenderonderzoek

Sinds 2015 lijkt het aantal broedgevallen van rode wouwen in Nederland toe te nemen. Het is onbekend of deze toename een gevolg is van 'overflow' uit nabije buitenlandse populaties of voortkomt uit 'eigen' Nederlandse reproductie. Om hier antwoord op te krijgen heeft de Werkgroep Rode Wouw Nederland (samen met Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels) met een project gestart met het kleurringen en zenderen van jonge rode wouwen. De eerste gezenderde vogels zijn inmiddels al uitgevlogen. Met het kleurringen van zoveel mogelijk jonge rode wouwen, en door een aantal met GPS-loggers uit te rusten, wordt tegelijkertijd ook informatie verzameld over terreingebruik, dispersie en migratie - met alle risico's van dien - en vestiging als broedvogel.

Financiële bijdrage: € 2.500

Faunatoren Dussen

2018 was het Jaar van de Huiszwaluw. Leden van de Vogelwerkgroep van Altenatuur zagen hierin een aanleiding om na te gaan hoe het met de huiszwaluw in de streek gaat. De inventarisatie van de huiszwaluwkolonie in Dussen bracht enige zorg met zich mee, een al jaren aanwezige kolonie aan de Oude Kerkstraat was daar niet langer welkom. De betrokken vogelwerkgroepleden trokken de conclusie dat de huiszwaluw het momenteel niet gemakkelijk heeft in Dussen. De huiszwaluwen zijn

duidelijk op zoek naar geschikte broedplaatsen. Tegelijkertijd werd er een kans gezien met de verwezenlijking van projectplan waterwet 'Waterberging Dussen'. Broedgelegenheid voor de huiszwaluwen creëren in deze omgeving wordt als kansrijk ingeschat, aangezien de voorwaarden van aanwezigheid van voedsel en nestmateriaal gunstig lijken. Een mooie faciliteit voor huiszwaluwen, vleermuizen en insecten te midden van de waterberging zou een prachtige blikvanger zijn. Zeker wanneer een dergelijk bouwwerk in de stijl van één van de torens van Kasteel Dussen zou worden vervaardigd.

Financiële bijdrage: € 1.000

Realisatie oeverzwaluwwand in het Waalbos

Het doel van dit project van Stichting Natuurbeheer Waalbos is het realiseren van een oeverzwaluwwand langs de plassen in het Waalbos (nabij Ridderkerk). Deze plassen lijken uitermate geschikte voor een duurzame populatie oeverzwaluwen. De locatie ligt in een gebied dat beheerd wordt door Staatsbosbeheer. Stichting Natuurbeheer Waalbos zal het onderhoud van de oeverzwaluwwand in de toekomst voor haar rekening nemen.

Financiële bijdrage: € 1.500

Zwaluwtil Kootwijk: voor de huiszwaluw

Wat zou het mooi zijn als als het dorp Kootwijk een bijdrage kan leveren om de huiszwaluw te helpen. Een van de manieren is het realiseren van een zwaluwtil en de bestaande negen nestlocaties verbeteren door aanbrengen van (meer) kunstnestjes en mestplankjes waar bewoners overlast ervaren. Werkgroep Zwaluwtil Kootwijk heeft zich tot doel gesteld om dit te bewerkstelligen. De werkgroep draagt zorg voor alle activiteiten nodig voor het plaatsen van de zwaluwtil en verbeteren van bestaande nestlocaties in Kootwijk. Tevens zullen de randvoorwaarden worden verbeterd waarvan ook andere vogels, planten en insecten profiteren door bijv. aanleggen van bloemrijke akkerranden en aanleggen van modderpoelen. Het project kan hiermee als voorbeeld en inspiratie dienen voor andere plaatsen die ook op de zandgronden zijn gelegen, waar huiszwaluwen het traditioneel iets moeilijker hebben.

Financiële bijdrage: € 650

Monitoring nestkasten uitbreiden met kasten voor de torenvalk

De stichting 'De Katoelenkniekers' zet zich op geheel vrijwillige basis en belangeloos in voor de bescherming en het behoud van de steen-kerk- en bosuil in delen van Twente. Tijdens inventarisaties van uilen is veelvuldig de torenvalk waargenomen. Men zou graag de belangenbehartiging willen uitbreiden naar de bevordering van het onderzoek en de bescherming van de torenvalk. De stichting wil dit bereiken door op geschikte locaties nestgelegenheid voor de torenvalk mogelijk te maken. De stichting zal de torenvalkkasten op geschikte locaties plaatsen, jaarlijks inventariseren, onderhouden en beheren. Van de bijdrage worden camera's aangeschaft om de nesten te volgen. Hierdoor is de stichting in staat om onderzoek te doen naar de broedbezettingsgraad van de torenvalk. Er wordt een Nestkaart per kast bijgehouden de gegevens worden aan Sovon ter beschikking gesteld.

Financiële bijdrage: € 350,00

Boek over individueel gedrag en persoonlijkheid bij klapeksters

De klapekster is in ons land als broedvogel verdwenen, maar als wintergast maakt de vogel ieder jaar nog wel gebruik van de Nederlandse heide- en hoogveengebieden en het aangrenzende cultuurlandschap. Martin Brandsma kijkt inmiddels al tien jaar zeer intensief naar klapeksters op vaste terreinen in Drenthe. Door in een meerjarenplan dezelfde klapeksters te blijven volgen ontstaat een breed en goed beeld over de variatie en veranderingen in gedrag bij verschillende klapeksters. Het gehele onderzoek is opgezet in samenwerking met Rijksuniversiteit Groningen. Eind 2020 gaat Brandsma een boek uitgeven over het gehele onderzoek. Een belangrijk doel van het

maken van dit boek is om mensen anders te laten kijken naar klapeksters, en daarmee ook naar vogels in het algemeen.

Financiële bijdrage: € 1.500,00

In april 2019 werd financiële steun uit het IJsvogelfonds aan de volgende innovatieve en inspirerende projecten toegekend:

Aanleg zwaluwenwand

In Meppel ligt grenzend aan een retentieplas een berg zand, door stadsuitbreiding. Van de gemeente heeft Vogelwerkgroep Vliegvlug toestemming verkregen om daar een zwaluwenwand aan te leggen. Al jaren is in die gemeente een populatie van 300 à 500 broedparen oeverzwaluwen, het merendeel bij een zandwinning. De zandwinning loopt ten einde en dus dreigt deze kolonie te verdwijnen. Door de aanleg op de nieuwe locatie – tevens wandelgebied – wil men de oeverzwaluwen onder de aandacht van de mensen brengen. In vele gemeentes vindt uitbreiding plaats. Tot nu toe wordt er in zulke situaties maar weinig terug gedaan voor de natuur. Een oeverzwaluwenwand is gauw aangelegd en kan als voorbeeldwerking dienen.

Financiële bijdrage: € 1.135,50

Inrichting schiereiland Munnikenspolder

In 2013-2015 is de Munnikenspolder in Leiderdorp op de schop gegaan en is er een recreatie- en natuurgebied gerealiseerd, waar de Vogelwerkgroep Koudekerk/Hazerswoude e.o. de mogelijkheid kreeg een oeverzwaluwenwand te plaatsen. Deze is in 2016, mede door financiële ondersteuning van het IJsvogelfonds, op een schiereiland in de Munnikenspolder, door vrijwilligers van bovengenoemde VWG gebouwd en inmiddels in gebruik genomen. Na overleg met de gemeente Leiderdorp werd in 2018 een adoptieovereenkomst getekend waarin is opgenomen dat het betreffende schiereiland -onder bepaalde restricties- door vrijwilligers van de VWG verder wordt onderhouden. Vervolgens zijn plannen uitgewerkt voor de verdere inrichting van het schiereiland. Door het plaatsen van een bijen/insecten/torenavalkkast, en met het zaaien van drachtplanten en struiken, zal het gebied nog aantrekkelijker worden voor vogels.

Financiële bijdrage: € 730,00

Oeverzwaluwwand natuurgebied Lemmer

Vogelwacht Lemmer, Follega en Eesterga heeft in samenwerking met Staatsbosbeheer een plan ontwikkeld voor de realisatie van een oeverzwaluw wand in de waterplas van het natuurgebied Lemmer in de nabijheid van de waterzuiveringsinstallatie. Tijdens de realisatie van de natuurontwikkeling van het huidige natuurgebied heeft men deze zandwal (door het niet op de hoogte zijn van deze nestgelegenheid) indertijd afgegraven waardoor deze locatie verloren is gegaan. Dat wil men nu rechtzetten met de aanleg van een permanente oeverzwaluwwand.

Financiële bijdrage: € 3.750,00

Nestgelegenheid voor huiszwaluwen

Ter gelegenheid van het 75-jarig jubileum van Vogelbeschermingswacht Zaanstreek – in 2018 - is door het Platform Zaanse Veenweiden een gift gedaan van € 500,- die in het kader van het Jaar van de Huiszwaluw ten goede dient te komen aan de huiszwaluwen. Vanuit het bestuur is er de wens om dit geld in te zetten voor het bieden van aanvullende

nestgelegenheid. De plekken waar de zwaluwen (kunnen) huizen zijn bezocht en geïnventariseerd. Zo zijn er locaties waar een woning qua ligging geschikt is maar geen nest op natuurlijke wijze geplaatst kan worden. Uiteindelijk is er een brief bezorgd op 150 adressen die geschikt zijn voor huiszwaluwen, en maar liefst 46 mensen (woningen) hebben aangegeven mee te willen werken. Per woning worden er 2 kunstnesten geplaatst. In totaal komen er dus 92 extra nesten voor huiszwaluwen bij. Vanaf het komende broedseizoen kunnen we zien of de nesten gebruikt gaan worden en of dit op termijn resultaat oplevert.

Financiële bijdrage: € 400,00

Vogels en insecten in Bieslant, wij gaan ervoor!

Samen met de kinderen van PCB De Wegwijzer in 's Gravenmoer wordt een stukje natuur aan de rand van het dorp ingericht voor vogels, insecten en voor mensen. De kinderen werken er en er worden buitenlessen gegeven. Doel van dit project is om de kinderen te leren omgaan en zorgen voor de natuur. Natuurvereniging Ken en Geniet uit Dongen zijn hier nadrukkelijk bij betrokken. Zo zijn nestkasten gemaakt en opgehangen, en wil men nu een bloemenlint inzaaien om insecten aan te trekken die o.a. als voedsel kunnen dienen voor de zwaluwen. Zo wordt een gebied gecreëerd waar vogels en insecten zich thuis voelen en waar mensen kunnen leren, wandelen en genieten. Een mooi voorbeeld van hoe Vogelwerkgroepen en scholen samen kunnen werken.

Financiële bijdrage: € 700,00

Scholekster op het Dak

Steeds vaker kom je de scholekster tegen in de stad. Ze komen daar om te broeden op platte daken. Dat is bijzonder omdat je ze in de wad- en weidegebieden van Nederland juist steeds minder vaak ziet. Waarschijnlijk kiest de scholekster voor de stad omdat daar broeden vaker tot succes leidt, maar zeker weten doen we dat niet. Met dit project (www.scholeksterophetdak.nl) – van de Stichting Onderzoek Scholekster - kan de scholekster een handje worden geholpen. Door middel van een online platform (www.scholeksterophetdak.nl) wordt informatie aangeboden over de stadse scholekster en het project "Scholekster op het Dak". Bezoekers worden tevens geactiveerd om waarnemingen van hun dakbroeders door te geven via een online formulier. De ingevulde gegevens over de nesten worden gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast kunnen de kuikens in de stad tegen allerlei problemen aanlopen en worden op de website tips gegeven over hoe men de scholeksters kan helpen.

Financiële bijdrage: € 1.250,00

IJsvogelwanden in Bloemendaal en omgeving

In najaar 2019 is het streven van IJsvogelwerkgroep VWG Zuid-Kennemerland om met de Vogelwerkgroep Zuid Kennemerland en vrijwilligers uit de regio een 3-tal kunstmatige ijsvogelbroedwanden in de gemeente Bloemendaal en omgeving te gaan plaatsen. Aanleg van deze nieuwe ijsvogelwanden draagt bij aan een goed netwerk met de bestaande wanden in de omgeving.

Van drie terreineigenaren is inmiddels toestemming gekregen om een ijsvogelwand op hun terrein te plaatsen. De drie ijsvogelwanden zijn van milieuvriendelijk, onbehandeld materiaal en zijn onderhoudsarm en kunnen vele jaren mee. De wanden passen goed in het natuurlijk landschap en zijn weinig opvallend. De wanden zijn specifiek voor ijsvogels.

Financiële bijdrage: € 950,00

Terugkeer huiszwaluw op Landgoed Herinckhave, Fleringen

Al tientallen jaren inventariseert Natuur- en vogelwerkgroep De Grutto de aantallen huiszwaluwen in Fleringen. Het aantal broedkolonies in de omgeving van het Landgoed Herinckhave, in het buitengebied van Fleringen, is echter drastisch teruggelopen. De kwetsbaarheid van kolonies huiszwaluwen in dit gebied is groot o.a. door verbouwingen van agrarische bedrijven. Het biotoop op het landgoed is intussen verbeterd door de aanleg van een retentiegebied, aanleg van poelen en het inscharen van vee. Maar met nog maar één broedkolonie in de directe omgeving is de situatie echter nog steeds kwetsbaar. Met het plaatsen van een huiszwaluwtil wil men een verbinding maken tussen deze locatie en het landgoed. Met deze maatregelen hoopt men een robuuste huiszwaluwpopulatie te verwezenlijken. Het heeft bovendien een positief effect op de natuurbeleving van de recreanten die het landgoed bezoeken.

Financiële bijdrage: € 1.000,00

Van roofvogelmonitoring naar leerplatform

De Batumi bottleneck zorgt voor één van de grootste congregaties van roofvogels ter wereld, met jaarlijks meer dan 1 miljoen roofvogels die langs de smalle kuststrook van Zuidwest Georgië trekken. Illegale jacht is de grootste bedreiging voor roofvogels langs deze belangrijke trekroute, met name in het najaar. Uit recent sociologisch onderzoek bleek o.a. dat jongeren de meest fanatieke jagers zijn en dat veel jagers al op jonge leeftijd in aanraking komen met de jacht. Hoewel de jacht op roofvogels in Georgië illegaal is, valt het verbod lastig te controleren en te handhaven. Daarom geloven de mensen van Batumi Raptor Count (BRC) dat een bottom-up bewustzijnsverandering bij jonge mensen het meeste potentieel heeft om de jacht te verminderen. Het project heeft daarom als doel om een jaarlijks terugkerend onderwijsprogramma op te zetten ter bevordering van het natuurbewustzijn en de waardering voor de (roof)vogeltrek onder jongeren. Dit zal in samenwerking gebeuren met lokale scholen en daar reeds betrokken docenten. In samenspraak met scholen zullen aanvullende excursies en lesmateriaal ter bevordering van natuurbewustzijn worden ontwikkeld.

Financiële bijdrage: € 1.550,00

Broedbiologisch onderzoek ijsvogels

Uit onderzoek van de IJsvogelwerkgroep Gooi en Vechstreek blijkt dat sinds 2012 ijsvogels veel vaker driemaal broeden dan bekend was. Van gemiddeld 10% 3e broedsels naar jaarlijks 63% 3e broedsels. Ook zijn er aanwijzingen van vroegere broedsels, toename 4e broedsels en een sneller herstel na een strenge winter. Onbekend is wat het succes is van deze 3e en 4e broedsels. Eventuele verschillen tussen opeenvolgende broedsels, in bijvoorbeeld de hoeveelheid voedsel die de juvenielen gebracht wordt, zou kunnen leiden tot een verschil in overlevingskansen. IJsvogelwerkgroep Gooi en Vechtstreek gaat daarom op 10 locaties een ijsvogelkunstnest met minicamera en temperatuur en vochtsensor inbouwen. Doel hiervan is om meer informatie te verkrijgen over wat er zich in de nestkamer afspeelt. 24 uur per dag legt de camera de gebeurtenissen vast. Tevens wordt 24 uur per dag de temperatuur en de luchtvochtigheid gemeten door sensoren. Deze informatie wordt zover mogelijk ook gerelateerd aan de informatie over de visstand in de omgeving van de nestplaats. Hopelijk kan deze kennis bijdragen aan een beter begrip van de broedecologie van de ijsvogel.

Financiële bijdrage: € 1.000,00